

En portada

En escena, **Josep Maria Pou** es converteix en un naufrag que llença al mar del pati de butaques una ampolla amb un missatge, amb l'esperança que algú la reculli i que el text que conté desperti emocions o, anant una mica més enllà, debat, reflexió i controvèrsia. Tot i ser un dels grans actors d'aquest país, aclamat per la crítica i pel públic, ell no està del tot satisfet: assegura que aspira sempre a un 10 i que només aconsegueix arribar a un 6 o un 7. Si tot i així és un dels més grans de l'escena, què passaria si pogués abastar l'horitzó que es marca?.

(Text: José Antonio Pilar
/Fotografies: Eduardo Benito)

Pou, l'etern insatisfet

C

ada cop que Josep Maria Pou surt a un escenari ho fa amb dos objectius clars: omplir el teatre i donar al públic quelcom més que una estona de diversió. I porta ja molts anys aconseguint ambdues coses: les localitats s'esgoten i els assistents es converteixen en testimonis en primera persona d'un fet que cada dia és únic i que es tradueix en el millor de l'actor en la funció d'aquella nit, i una obra d'autor que porta implícita una càrrega de profunditat contra la banalitat i la diversió *per se*. L'home que s'amaga al darrere dels seus personatges viu obsessionat per difondre el teatre de qualitat i aquesta obsessió l'ha convertida en un segell propi, que estampa en el subconscient col·lectiu com si es tractés de la marca inesborrable de la casa.

EL MILLOR ENTRE ELS MILLORS. Després de quatre anys d'incertesa sobre el seu futur, el renovat Teatre Goya de Barcelona, dirigit ara per Pou, va reobrir les seves portes el 3 d'octubre passat amb una gran festa de reinauguració i l'estrena d'*Els nois d'història*, l'ac-

mada obra d'Alan Bennet, que narra la vida d'un grup d'estudiants d'una escola de Sheffield que, a principis dels anys 80, estan preparant els exàmens d'accés a les prestigioses universitats d'Oxford i Cambridge. L'argument explica com els nois s'enfronten a diverses classes amb dos professors diferents d'estils totalment oposats, amb un dels quals (Hèctor, el personatge que interpreta Pou) mantenen una relació tan especial que fins i tot li permeten de fer tocaments als testicles quan ell els acompanya a casa en moto. Només vint-i-quatre hores abans de l'estrena a la capital catalana, l'actor celebra els 40 anys del seu debut al teatre professional, el 2 d'octubre de 1968, amb l'obra *Marat-Sade*, sota la direcció d'Adolfo Marsillach. Des d'aleshores li han plogut molts aplaudiments.

Josep Maria Pou és una de les personalitats de primer ordre del panorama artístic nacional. Però és també un rara avis en molts sentits i un descontent empedreït que no s'agrada a si mateix ni dins ni fora de l'escenari, un perfeccionista malaltís que fa que es converteixi en un

etern insatisfet. I n'és conscient: "Sóc conscient que en qualsevol dels meus treballs em proposo aconseguir un 10 i, encara que la gent ompli el teatre, que les crítiques diguin que en un paper estic meravellós i perfecte, i que em puguin donar tots els premis del món, jo sé perfectament que d'aquell 10 que em vaig proposar només he aconseguit un 6 o un 7. I no ho dic amb falsa modèstia, ho dic de veritat perquè ho sento així". L'autocomplaença no és un valor del qual en faci gala, ni a nivell públic ni personal, malgrat tenir a les seves mans tots els asos necessaris per sentir-se i actuar com a divo.

El Teatre Goya omple cada nit les seves 520 butaques per tal d'assistir a la classe magistral que ofereixen *Els nois d'història*. Les crítiques han estat envejables i el públic espera Pou a la sortida per lloar la seva interpretació d'aquella nit. Però tots aquests ingredients, que en la cuina mental de molts altres actors servirien per elaborar un plat d'orgull a foc ràpid en la foguera de les vanitats, a ell simplement el fan feliç per un moment. Els elogis no acaben amb

el dilema interior de preguntar-se com seria tot si aconseguís el 10 que busca.

No ha situat el seu llistó massa alt?

Potser sí. Visc en una recerca de la perfecció que no s'acaba mai i això és un al·licient, però també és un defecte. Algú que busca la màxima perfecció es converteix en un etern insatisfet, i aquest és el meu cas.

Una vegada vaig llegir un grafit que deia: "Nadie es perfecto pero, ¿quién quiere ser nadie?". Ningú no vol ser ningú, però molts busquen la perfecció. És possible trobar-la?

Jo crec que no. Però en qualsevol cas, hi ha l'obligació de cercar-la eternament. Potser la perfecció està en la recerca mateixa. Si en tots els meus treballs no cerqués la perfecció absoluta i el 10, potser em quedaria en un 3. Tot i així, cercant-la arribo a un 6.

Un 6 que el públic i la crítica interpreten com un 10.

Sí, però per a mi és un 6 malgrat que el públic i la crítica no ho vegin així. Fa 40 anys que estic intentant fer les coses ben fetes i encara no ho he aconseguit. Al mateix temps em dic que sóc un imbècil per donar-li voltes a aquest tema. Però és que no ho puc evitar.

Quan la majoria el considera un dels millors actors del país, la majoria s'equivoca?

En democràcia la majoria no s'equivoca mai i jo seria un maleducat si negués el que pensa aquesta majoria. La gent té tot el dret a creure una cosa així, però això no em consola ni m'impedeix pensar que encara ho puc fer millor i que no he aconseguit ni el 75% d'allò que volia aconseguir en cada treball. Això no ho hauria de dir perquè, a partir d'ara, hi haurà qui pensi que realment ho podria fer millor.

Que està a mig gas.

Exacte. Això són consideracions gairebé filosòfiques a nivell molt personal, que potser no hauria d'expressar públicament. Realment em satisfà quan el públic demostra opinions favorables vers el meu treball.

EL TEATRE A LES VENES. Què va ser primer, el teatre o Pou? La resposta resulta òbvia, de la mateixa manera que ho és el fet que Pou consideri l'escenari el camp de batalla ideal perquè un actor (un soldat de la interpretació) es guanyi un lloc dins del cor del públic a base de fer servir totes les armes dramaturgiques al seu abast. I posteriorment, personatge rere personatge, que vagi conquerint territori de forma mesurada, fins a arribar a completar l'ofensiva després de molts anys d'ofici.

Pensant així, no resulta estrany que el teatre hagi esdevingut la seva principal activitat. I també la que li proporciona un plaer desmesurat, ja que cada vegada que puja a un escenari protagonitza un duel amb el públic que asisteix a la funció. I enmig d'ambdós rivals, tota la llibertat del món.

S'autodefineix com un actor de teatre.

Sí. He fet molt més teatre que cinema o televisió; m'agrada el contacte directe amb el públic. A dalt de l'escenari jo decideixo què és el que vull que es rebi i sé que arriba sense cap

intermediari; sóc amo i responsable del meu treball. En canvi, al cinema i a la televisió no em puc sentir responsable total perquè no tinc la darrera paraula. Potser a mi em sembla que he estat molt bé en una escena i en el muntatge aquesta escena s'elimina i no arriba mai al públic.

Pou entén el teatre com un compromís amb la qualitat i la dignitat, acompanyades del rigor, la serietat, l'exigència, les bones intencions i, sobretot, el respecte al públic. Quan va saber que volia ser actor, va saber que volia ser actor de teatre (les portes del cinema i la televisió es van obrir per a ell molt després, per extensió respecte el seu èxit sobre l'escenari).

L'actor neix o es fa? Aquesta és l'eterna pregunta que Pou mai no sap com contestar. Creu que el millor actor és sempre el més vell, perquè acumula l'experiència dels anys: "Es pot desprendre d'això que l'actor es va fent amb els materials de la seva pròpia vida i que la seva professió es nodreix de la seva experiència vital. No crec que ningú neixi actor, però sí que es pot néixer amb unes certes condicions per a actuar. Un actor és algú que es dedica a comunicar-se amb els altres a través de les emocions i els sentiments, i això és quelcom que es desenvolupa i perfecciona amb la pràctica".

En opinió de Pou, actuar és fer una feina per la qual l'actor cobra i de la qual viu, però que no es pot fer només a canvi de diners: "Aquest ofici requereix que les persones que el practiquen tinguin un cert concepte de la vida i del món, perquè hi intervén un element vocacional molt important. S'ha de tenir clar que això és l'únic que pots fer, l'únic que saps fer i l'únic que vols fer, per soportar la gran quantitat de moments difícils pels quals s'ha de passar. L'actor ha d'adquirir un cert compromís personal amb la societat en què està".

Josep Maria Pou és un actor compromès?

Sí, compromès a través del treball que faig. Visc en societat i sóc sensible als mateixos problemes, preocupacions i inquietuds de la gent. Trio les obres en què participo pensant que poden ser útils per ajudar a entendre i a veure amb una perspectiva diferent certs temes. He tingut la sort de poder triar les obres que vull fer i ho fet pensant que poden ser d'utilitat per ajudar la societat.

El *teitmotiv* del seu teatre resulta molt evident, a partir de l'anàlisi dels personatges que ha interpretat al llarg de la seva carrera: transmetre quelcom al públic. "M'obsessiona malaltissament, des de molt jove, fer perdre el temps al públic que diposita la seva confiança en mi i va al teatre a veure una obra en què hi participo. Si això passés em sentiria com un criminal. Vull que tota la gent que seu a una butaca i dedica dos o tres hores de la seva vida a veure una obra en què jo hi estic, surti satisfeta per no haver perdut el seu temps. El teatre ha de proporcionar a l'espectador motius d'entreteniment, al mateix temps que de reflexió", afirma.

M'obsessiona malaltissament, des de molt jove, fer perdre el temps al públic que diposita la seva confiança en mi. El teatre ha de donar a l'espectador motius d'entreteniment i reflexió

Per a vostè no és vàlid l'entreteniment per ell mateix? No concep la idea de participar en una obra de "teatre pla", sense pretensions?

Aquest teatre ha d'existir, però no és el que jo vull fer; ja el fa altra gent. Si el fes, la meua vida no tindria sentit, no em sentiria bé amb mi mateix estant dues hores sobre un escenari només per fer riure al públic sense fer-lo pensar. I quan dic "pensar", no em refereixo a qüestions de filosofia profunda, sinó de coses tan habituals com "qui sóc?", "d'on vinc?" i "on vaig?". Mai no he fet, al menys conscientment, una obra per deixar en blanc la ment de les persones. Primer, perquè crec que és la negació del teatre, que és, sobretot, un diàleg entre els que som a dalt de l'escenari i els que hi ha al pati de butaques. No m'interessa el tipus d'espectador que va al teatre a passar l'estona per no pensar en res. A més, no crec que ningú sigui capaç de deixar de pensar, encara que s'ho proposi. La ment no és un mecanisme que s'atura a voluntat pròpia.

Com és el diàleg entre l'escenari i el pati de butaques?

Jo no crec en totes aquestes coses que els actors viuen dels aplaudiments, però sí és veritat que el teatre té molt d'emotiu i molta sensibilitat latent. Quan notes que el retorn és proporcional a la intensitat que has posat en la interpretació, et sents molt millor a l'escenari.

Cal més tècnica o més ofici?

Ambdues coses. Tenir ofici és dominar la professió, però la tècnica és necessària. A dalt de l'escenari, l'actor provoca en el públic emocions i reflexions a través d'un text i una actitud, i per aconseguir-ho cal utilitzar una tècnica que s'aprèn. Aquesta tècnica, però, s'oblida amb el temps a mesura que va apareixent l'ofici. Un compositor, un escultor o un pintor, compon, esculpeix o pinta quan li sembla que està en condicions o quan li ve la inspiració per crear, però un actor de teatre ha d'estar inspirat cada dia per fer la funció, vulgui o no vulgui, perquè hi ha un públic que ha pagat per veure'l. Hi ha d'haver una tècnica perquè, encara que un dia no estigui inspirat pugui fer fluir les emocions igual que el dia que sí que ho està. I

per això ha de conèixer els seus recursos interiors.

La inspiració ha d'aparèixer cada dia.

Sí. L'actor ha de saber, a base de tècnica, com fer-la venir i quin botó interior ha d'apretar perquè la seva interpretació sigui una veritat i no una mentida. Interpretar de mentida és molt fàcil; el teatre dolent n'està ple.

El teatre és una gran veritat o una gran mentida?

Ambdues coses. És una gran mentida que es converteix en una gran veritat, perquè les dues parts (actors i espectadors) hi estan d'acord. El públic que va al teatre, hi va sabent que va a veure una gran mentida que vol creure. D'aquesta gran mentida còmplice surt una gran veritat. Quan una persona compra una entrada per a una funció teatral, compra una mentida que li produirà efectes reals.

Des del 1970 fins a avui, el currículum de Pou ha anat creixent fins a convertir-se en una façana teatral on s'exposen, en lletres de neó, els títols de les més de 40 obres que ha interpretat al llarg d'una carrera plena d'èxits. La llista d'estrenes la comparteixen alguns dels millors títols de les arts escèniques universals i d'altres contemporànies: *La cabra o ¿Quién es Sylvia?* (2005); *El rey Lear* (2004); *Celobert, Bartleby, l'escrivent, Estrellas bajo las estrellas* (2003); *Arte* (1998); *La gavina* (1997); *Àngels a Amèrica: el mil·leni s'acosta* (1996); *La corona d'espines* (1994); *Espectros, Golfos de Roma, El cazador de leones* (1993); *La verdad sospechosa, El Gallitigre, Desig* (1991); *Amado Monstruo* (1989); *Lorenzaccio* (1988); *És així, si us ho sembla* (1987); *La Locandiera, Anselmo B* (1985); *Al derecho y al revés, El dúo de la africana, Las mujeres sabias* (1984); *El barón, Casa de muñecas* (1983); *El sombrero de copa, Coronada y el toro* (1982); *El galán fantasma* (1981); *El médico a palos, Las bacantes, Las galas del difunto y la hija del capitán* (1978); *La carroza de plomo candente, Galileo Galilei* (1976); *Canta, gallo acorralado, La ciudad en la que reina un niño, Las tres hermanas* (1973); *Los caciques, Misericordia* (1972); *Dulcinea, Antígona, El círculo de tiza caucasianno* (1971); *Romance de lobos* (1970); *Los*

fantastikos (1962) i *Marat-Sade* (1968).

S'ha posat a la pell de personatges creats per autors tan diversos com Eurípides, Sòfocles, Molière, Pirandello, William Shakespeare, Bertolt Brecht, Valle Inclán, Benito Pérez Galdós, Calderón de la Barca, Moratín, Gastón Baty, Anton Chejov, Ibsen, Stephen Sondheim, Peter Weis, Josep Maria de Sagarra, Josep Maria Benet i Jornet i Edward Albee.

La profunditat de l'obra d'alguns d'aquests autors i la força amb què ha impregnat alguns dels personatges, l'han enriquit a nivell personal. Pou ha donat vida a més de 40 personatges. I de la trobada amb tots i cadascun d'ells n'ha sortit enriquit: considera que, coneixent-los, ha après a conèixer-se a si mateix.

Realment ha après alguna cosa de tots els personatges que ha interpretat?

De tots, absolutament. Sóc qui sóc com a persona gràcies als personatges. Cadascun d'ells, sobretot els de teatre, m'han servit per créixer més. Per entendre un personatge, l'actor ha de viatjar dins de si mateix per cercar els trets personals propis que pot deixar-li a aquell personatge. Si un actor fa aquest exercici cada vegada que s'enfronta a un personatge, d'alguna manera fa una autoanàlisi, una introspecció per cercar records que poden servir per donar-li vida o per entendre'l. Arriba un moment que, després de viatjar tantes vegades a l'interior, l'actor es coneix molt bé a si mateix. Normalment la gent no fa aquest exercici, i si ho fa, és pagant a psiquiatres.

La professió li ha estalviat moltes hores de divan?

Sens dubte, moltes hores i molts diners. No he anat mai al psicòleg ni al psiquiatra perquè no n'he tingut necessitat. Les meves neures se'n van amb els personatges que interpreto. Això li passa als actors que es prenen molt seriosament el seu treball, que saben que aquesta professió és molt més que aprendre's un paper, cobrar i ser popular. Conec molts companys, el nom dels quals no diré, que això ni ho saben. Jo tinc fama de ser "un bitxo raro".

Com es viu sabent-se "un bitxo raro"?

Home... Hi ha gent que em considera així,

però només sóc una persona que es preocupa, potser excessivament, en reflexionar sobre el seu ofici. No ho puc evitar perquè forma part del meu caràcter. Estic segur que si en lloc de ser actor fos escombraire, no podria evitar reflexionar hores i hores sobre el fet d'escombrar els carrers. Sóc un ésser molt apassionat i m'apassiono amb allò que m'interessa. Per exemple, cada cop que tinc una pausa, marxo a Londres o Nova York a veure teatre. Sóc "un bitxo raro" en aquest sentit. Però bé, cada actor té un concepte diferent de la seva feina.

En aquest procés d'autoconeixement ha descobert alguna cosa que l'hagi sobtat?

Sí, moltes.

Per exemple?

Mai no he tingut una discussió ni una baralla, perquè en sóc incapaç; em fa una por terrible la violència i no puc ni aixecar la veu per discutir. Amb molts personatges m'he sorprès a mi mateix traient de dins meu una quantitat de violència que ha arribat a acollonir els meus companys d'escenari. El meu ofici em permet alliberar moltes tensions que tinc a dins i treure coses de mi que no sóc capaç de aplicar-les a la meua vida personal. Sóc incapaç d'aplicar a la meua vida personal alguns trets que he descobert en l'àmbit professional.

I en sentit positiu?

També, per exemple a nivell de desitjos; a través d'algun personatge he descobert una atracció cap a coses o persones en les quals no havia reparat en la meua vida personal. Però una de les coses que més m'ha sorprès ha estat veure'm en una pantalla de cinema o de televisió i descobrir el molt que m'assemblo al meu pare en determinats gests i actituds. En alguns dels personatges he vist tics que jo no tinc en la vida real i que eren del meu pare. De manera inconscient, el personatge que feia a *Estació d'Enllaç* era el meu pare. Aquest ofici m'ha ajudat a descobrir que tenim una herència genètica de la qual no ens podem desvincular.

En un dels plats de la balança hi ha cada cop més grams de felicitat per haver tingut l'oportunitat de treballar amb alguns dels millors professionals (actrius, actors i directors) del país.

S'OBRE LA PORTA DEL CINEMA. Pou sent passió pel cinema, però es considera molt millor espectador de cinema que de teatre. I li resulta molt difícil veure cinema en televisió: necessita la foscor d'una sala i una pantalla gran, com més gran, millor.

Estimant més el teatre que el cinema, com es pot ser millor espectador de cinema que de teatre?

Perquè en un cinema no pateixo, malgrat que la pel·lícula no m'agradi o la història no m'interessi; és difícil que marxi de la sala perquè sempre trobo alguna cosa que em compensa. En el teatre, en canvi, pateixo moltíssim. L'obsessió professional que tinc de no fer perdre el temps a la gent que va al teatre, també la tinc com a espectador. Trobar un espectacle que m'agradi és un plaer immens, però quan és al revès pateixo molt. Potser és perquè conec tant els mecanismes interiors, que no puc deixar d'analitzar per què allò no està funcionant.

Això és deformació professional.

Jo vaig al teatre amb mentalitat d'espectador, ingenu i blanc, però si després de 15 o 20 minuts allò no m'interessa gens i comprovo amb la meua capacitat de judici que és dolent, pateixo. Primer, perquè em sap greu per la gent que ho està fent; i segon, per mi, perquè sento que estic perdent el temps. En el teatre sóc molt exigent i crec que la gent ho ha de ser.

La llista de pel·lícules en què ha intervingut Pou podria haver-se multiplicat per dos i fins i tot per tres, si hagués dit que sí a tots els projectes cinematogràfics que li han arribat a les mans.

Del seu treball en el cinema fa dues puntualitzacions: fa menys del que li proposen i més del que es va proposar.

Sí, és veritat que m'han ofert molt més cinema del que he fet. El cinema, però sobretot la televisió, donen molts diners, però a canvi de renunciar a certes coses. No diré títols per respecte a la gent que ho fa, però si hagués accep-

tat algunes de les sèries que m'han ofert, seria multimilionari. Conscientment, sabent que la sèrie seria un èxit brutal i que estaria en pantalla quatre o cinc anys, vaig dir que no a una pila llarga de milions. El "bitxo raro" que sóc sabia perfectament que si feia aquell personatge em faria vergonya, que no compensava guanyar diners a canvi de perdre el respecte del públic.

Sense escrúpols, es poden guanyar molts diners?

Sí, però això passa a la televisió i a qualsevol àmbit de la vida. La gent que no està subjecta a cap llei moral pot guanyar molts diners, clar que sí.

Què hauria passat si hagués abandonat la seva carrera teatral en favor d'una carrera al cinema?

Potser hauria fet una carrera de cinema excepcional, però és que mai m'ho he plantejat. Crec que he fet una carrera teatral molt bona i ja en tinc prou amb això, i que he fet algunes pel·lícules que estan molt bé. Jo no busco mai fer cinema, m'ho ofereixen; en canvi, sí busco i em proposo fer determinades obres de teatre. Mai no deixaré una bona proposta teatral per un bon projecte cinematogràfic.

En el cas de dues ofertes simultànies, una de cinema i una altra de teatre, Pou sempre ha optat per la segona. No per una qüestió de prioritats, sinó perquè considera que, en línies generals, sempre ha estat millor la teatral. Només en una ocasió ha donat preferència a una proposta cinematogràfica per sobre d'una teatral que es trobava en fase de preparació. Va ser quan Ventura Pons li va oferir la possibilitat de participar en la seva celebrada pel·lícula *Amic/Amat*. Aquesta va ser l'excepció que confirma la regla no escrita, però sí meditada, per la qual es guia l'actor en la seva vida professional. Per fer la pel·lícula va deixar de banda un important projecte teatral. I no se'n penedeix. **"He tingut experiències colpidores al llarg de la meua carrera, però n'hi va haver una que em**

va marcar molt. Una dona em va aturar a la Rambla molt amablement, va obrir la bossa i em va ensenyar una foto d'un noi jove, d'uns 20 anys. Em va dir: "Miri, aquest era el meu fill. I era homosexual, era prostitut professional i va morir a causa de la sida. Va agafar la malaltia practicant el seu treball. I el meu únic consol és veure gairebé cada dia el vídeo d'Amic/Amat, perquè veure'l em serveix de consol perquè en reconforta pensar que alguna vegada, el meu fill, fent aquesta feina, va poder conèixer una persona tan fantàstica com el personatge que vostè interpreta".

En aquell film, Pou interpretava un personatge que mantenia una relació amb un adolescent que exercia la prostitució masculina, i les paraules d'aquella dona el van deixar perplex. **"Un actor no és conscient que pot servir de consol, que el seu treball pot ajudar a sobreviure una persona que ha passat per una cosa d'aquest tipus".**

Malgrat aquesta reticència a aprofundir en l'anomenat *setè art*, la filmografia de Pou comprèn mig centenar de títols, alguns d'ells imprescindibles per entendre la història del cinema espanyol i català dels darrers anys. *Barcelona un mapa* (2007); *La manos, Dos, Miguel & William* (2006); *Beneath still waters* (2004); *Mar adentro, Tiovivo c. 1950, Sevigné, Las viandas* (2003); *Goya en Burdeos, Pepe Guindo, Amic/Amat, La hora de los valientes, Déjeme que le cuente* (1998); *Subjúdice, Los años bárbaros* (1997); *El crimen del cine Oriente* (1996); *La duquesa roja, El efecto mariposa, Tot verí, Gran slalom* (1995); *Hermana, ¿pero qué has hecho?, Historias del Kronen* (1994); *El pájaro de la felicidad* (1993); *Los papeles de Aspern* (1991); *De nou a deu* (1990); *La bañera, Pont de Varsovia* (1989); *Berlín blues, Remando al viento, El complot dels anells* (1987); *Madrid, Hay que deshacer la casa* (1986); *El caballero del dragón* (1985); *La noche más hermosa* (1984); *Adolescencia* (1981); *Reina zanahoria* (1977), *El*

segundo poder (1976), *La espada negra* (1975); *La madrastra* (1974) i *Una mujer prohibida* (1973).

També en aquest terreny ha treballat a les ordres d'alguns dels millors directors. Alguns d'ells són José María Forqué, Gonzalo Suárez, Germán Lorente, Manuel Gutiérrez Aragón, Fernando Colomo, José Luís García Sánchez, Francesc Bellmunt, Ricardo Franco, Jesús Garay, Pilar Miró, Montxo Armendáriz, Pedro Masó, Jaime Chávarri, Francisco Betriu, Pedro Costa, Sílvia Munt, Antonio Mercero, Ventura Pons, Manuel Iborra, Carlos Saura, José Luis Garcí i Alejandro Amenábar, entre d'altres.

La incompatibilitat dels rodatges -horaris, desplaçaments, localitzacions, etc- amb el seu treball a l'escenari l'ha obligat també a renunciar a moltes pel·lícules. Per dir-ho d'una manera simple, la seva carrera cinematogràfica ha estat condicionada pels seus escassos períodes d'inactivitat teatral: **"No et diré títols, però moltes de les pel·lícules que he rebutjat perquè estava fent teatre, han esdevingut importants per a la història del cinema espanyol. Si hagués fet determinats personatges hauria començat una carrera cinematogràfica molt important. No he tingut cap disgust per haver dit que no a personatges fantàstics en el cinema"**.

LA TELEVISIÓ: PETITA PANTALLA, GRAN AUDIÈNCIA. A Pou li agrada la televisió. I malgrat allò que afirmen algunes veus dissonants, considera que el mitjà pot ser una escola d'actors. La necessitat d'enfrontar-se a personatges i situacions molt diferents en un curt espai de temps, l'obligació de resoldre dificultats sobre la marxa, el ritme ràpid, trepidant -i la majoria de vegades frenètic- del treball diari, obliguen l'interpret a tenir tots els seus sentits en estat de permanent alerta, a no baixar la guàrdia, a mantenir els músculs de l'emoció i el sentiment permanentment disposats a una gimnàstica de la qual sempre se surt enfortit. Quan diu això, es refereix, evident-

ment, als actors que exerceixen el seu ofici amb rigor i exigència.

Pou va debutar a la televisió en l'època daurada dels anys 70 i en ell es va complint un dels més grans tòpics del món de l'espectacle: actor protagonista que pateix un accident, productor que busca amb urgència un substitut, director que se'n recorda d'un jove actor desconegut que va veure al teatre, telèfon que sona, oferiment del paper i un sí per resposta. I així va ser com l'alumne es va trobar davant del mestre José María Roderó, en els personatges de Felipe V i Velázquez, respectivament. Va ser en una dramatització de *Las Meninas*, d'Antonio Buero Vallejo, en un dels mítics Estudio 1 de TVE, un canal on es va convertir en assidu. Era l'any 1974.

El que no surt per televisió no existeix?

Això no és veritat. Aquesta és una frase feta que pot ser vàlida per a la gent que només veu i viu a través de la televisió, que és molta. Però també conec moltes persones que no veuen ni viuen a través de la televisió; jo mateix inverteixo més temps en llegir premsa que en veure televisió. Llegeixo cada dia tots els diaris, de manera que podria dir que el que no es publica a la premsa no existeix.

En dues hores el poden veure al teatre 520 persones; a la televisió, 5.200.000.

És evident que la televisió arriba a molta més gent. Però de vegades no és una qüestió de quantitat, sinó de qualitat; hem de tenir en compte que molta gent té la televisió encesa a casa, però no la mira amb atenció. El teatre no té cap possibilitat d'arribar en viu i en directe ni posant una càmera que retransmeti la funció, perquè els milions de persones que ho veiessin estarien veient televisió, no teatre.

Què li deu el Josep Maria Pou teatral al Josep Maria Pou televisiu?

A nivell de formació, res. El fet de treballar en televisió et permet adequar-te a noves tècniques i mantenir viva la capacitat d'expressió, perquè estas en exercici continu. En algun

moment concret, algun personatge meu teatral s'ha pogut beneficiar d'alguna cosa d'algun personatge televisiu. Pel que fa a l'atracció respecte del públic, és possible que molta gent m'hagi conegut a través de la televisió i després hagi anat al teatre a veure una obra de les meves. M'agradaria que si algú a qui li ha agradat el meu treball a la televisió o al cinema ha anat al teatre a veure'm, repeteixi l'experiència i hi torni, ja sigui a veure'm a mi o a qualsevol altre actor.

Des del seu debut al mitjà televisiu fins a la sèrie *Policías*, una llarga llista de títols i programes esglaonen la seva trajectòria en la petita pantalla: *Curro Jiménez*, *El pícaro* (1975); *Cándida*, *La sonrisa de Gioconda*, *Los padres terribles* (1980); *Soledad* (1981); *Rosmersholm*, *Don Baldomero y su gente* (1982); *Anillos de oro* (1983); *La importancia de llamarse Ernesto*, *La huella del crimen* (1984); *Turno de oficio*, *Las gallinas de Cervantes* (1986); *Vida privada* (1987); *Miguel Servet*, *Brigada Central*, *Eurocops* (1988); *Tiempo de Liceo* (1989); *Historias del otro lado 1*, *Crónica negra*, *Els misteris de vila U*, *Las chicas de hoy en día* (1990); *Historias del otro lado 2* (1992); *Villa Rosaura*, *Vostè mateix* (1993); *Compuesta y sin novio*, Josep M. Pou recita Josep M. de Sagarra, *Estació d'enllaç* (1994); *Carvalho*, *La sucursal* (1995); *Contes de la veritat oculta* (1996); *Policías (en el corazón de la calle)* (1999); *Temps de silenci* (2000); *Carles, príncep de Viana* (2001); *Siete vidas* (2002); *Un personatge, un paisatge, El tráfuga* (2003); *Casi perfectos* (2004); *Chapapote... o no*, *Ángels i sants*, *Adivina quién soy* (2005).

Li importa la crítica?

Dir que no seria una frivolitat estúpida, de manera que sí que m'importa. Però atenció: m'importa la crítica de certs crítics. Jo llegeixo totes les crítiques que es publiquen sobre tots els espectacles i, a base de fer-ho, he après a valorar la professionalitat de determinats crítics

i moltes vegades en faig cas, tant pel bo com pel dolent. M'interessen les crítiques dels crítics que s'han guanyat el meu respecte crític.

RÀDIO. En el món de Pou sempre hi ha hagut un espai per a la ràdio. Des de molt jove, quan la seva brúixola personal marcava el nord i ell caminava en aquesta direcció, les seves passes el van fer arribar abans a la ràdio que al teatre. Per això, quan l'any 1985 va arribar una oferta de RNE no s'ho va haver de pensar dos cops. Entre el 5 de juliol d'aquell any i el 6 de setembre de 1999, els oients de *La calle 42*, que s'emetia a Radio 1 van poder comprovar el seu domini del mitjà fins que els dos responsables de l'espai van renunciar a seguir al capdavant després del seu trasllat a l'horari de matinada. Van ser un total de 809 programes amb el millor del teatre musical: la seva gènesi, la seva història, els grans títols, autors i intèrprets, les darreres estrenes, els projectes més immediats, l'actualitat... Pou considera que aquell micròfon li va donar la possibilitat d'assistir en primera fila -i potser també a contribuir directament- al creixement i desenvolupament de la comèdia musical a l'Estat espanyol.

Uns anys més tard, entre gener i juliol de 2006, Pou va ser convidat a participar en el programa *Tot és comèdia*, dirigit i presentat per Crisol Tuà a la Cadena SER (Ràdio Barcelona). En aquest espai l'actor va estar fent una col·laboració quinzenal amb una secció pròpia titulada "Parlant de memòria", en què de manera informal invocava persones, moments i situacions d'especial rellevància, vinculats a la seva carrera d'actor i a la seva experiència d'espectador.

PREMIS I RECONeixEMENTS. Són molts els premis i reconeixements cultivats per Pou al llarg de la seva trajectòria. En total sumen mig centenar llarg de guardons entre els que destaquen el Premi Nacional de Catalunya Teatre 2004, per les seves interpretacions a *Celobert* i *Bartleby, l'escrivent*; el Premi Teatre BCN al Millor Actor, per *Celobert* (2004); el Premi Assaig General al Millor Actor de Teatre, per *Arte* (2001) i el Premi de la Crítica Teatral de Barcelona al Millor Actor, per *Àngels a Amèrica* (1997), *Desig* i *El gallitigre* (1991) i *Amado monstruo* (1990). També ha rebut el Fotogramas de Plata al Millor Actor, per *El rei Lear* (2004) i el Premi Max al Millor Director d'Escena i a la Millor Adaptació d'Obra Teatral, per *La cabra o Qui és Sylvio?* (2005). Aquest darrer espectacle va ser reconegut, a més, amb el Premi Nacional de Teatre l'any 2006.

Sense falses modèsties, Pou assegura que el millor premi que li poden atorgar és que el públic vagi al teatre. El fet que algú que no coneix, i que amb tota probabilitat no arribarà a conèixer mai, decideixi sortir de casa seva i es prengui la molèstia de desplaçar-se fins a un teatre per veure el seu treball, és un miracle. El millor premi que Pou pot rebre i que, curiosa-

ment, rep cada nit de funció: "Mai no podré agrair al públic, tornar al públic, aquesta generositat que té amb mi. Això em té obsessionat, perquè m'agradaria poder arribar a conèixer personalment els milers de persones que veuen una obra, una pel·lícula o una sèrie de televisió en què treballa jo i donar-los les gràcies per la confiança que dipositen en mi".

Els premis que es col·loquen a les prestatgeries del cor són millors que els que es posen a les de casa?

Per descomptat, sense menysprear els altres, que van molt bé. Jo sempre dic que els premis que es posen a les prestatgeries de casa són com petits semàfors que et van dient que vas pel bon camí; són senyals externs que t'ajuden a caminar. Però hi ha altres premis anònims que agraden molt.

Com ara quins?

Petits detalls, com per exemple que la gent t'espera a la sortida del teatre o t'aturi pel carrer per dir-te alguna cosa. Això té un valor immens. Des que existeix internet rebo emails cada nit de gent que en acabar la representació, i que potser ha experimentat alguna emoció, arriba a casa seva i té la necessitat d'explicar-me la seva experiència. Hi ha correus que m'han fet plorar.

L'AVENTURA DEL TEATRE GOYA.

Com si es tractés d'una jugada del destí, Pou té a les seves mans un Goya. No es tracta del premi que atorga l'Academia de las Artes y las Ciencias Cinematográficas de España (per al qual ha estat nominat en diverses ocasions), sinó del teatre barceloní (inaugurat el 1914 i, per tant, un dels més antics de la ciutat) que porta el nom del pintor aragonès i que ara ha estat recuperat de la seva progressiva degradació. El grup Focus ha assumit la seva gestió i ha encarregat la direcció artística a Josep Maria Pou, qui s'ha marcat l'objectiu de dotar l'establiment d'una personalitat pròpia. Per aconseguir-ho, l'actor-gestor programarà espectacles que s'emmarquen dins de les seves màximes de qualitat característiques de la seva pròpia carrera professional: "Es tracta de posar Barcelona a l'alçada de Londres i Nova York, que els espectadors d'aquí tinguin la possibilitat d'estar al corrent dels textos més interessants que s'estan estrenant en aquest moment arreu del món".

Pou té com a referents el teatre anglès i nord-americà, on el text juga un paper predominant sobre la imatge. En aquesta línia, la cartellera del Teatre Goya alternarà èxits del teatre mundial amb la recuperació dels clàssics contemporanis, entre els que destaquen autors de la importància de Tennessee Williams, George Bernard Shaw o Arthur Miller, les obres dels quals representen la base del teatre actual: "Malauradament, la gent no els coneix perquè fa més de 30 anys que no es programen muntatges d'aquest tipus".

L'elecció d'encetar la nova etapa del Teatre amb *Els nois d'història* (The History Boys) és

tota una declaració d'intencions de la línia artística que Josep Maria Pou pensa desplegar: apostar pel talent i títols de primer ordre amb vocació d'arribar a un públic ampli. Es tracta d'una obra iconoclasta i transgressora que mostra certes relacions entre professor i alumne, amb tanta tolerància que pot arribar a escandalitzar. Es va estrenar al West End londinenc el 2004, i el 2006 va arribar a Broadway, on va guanyar un Tony -l'equivalent als Oscar- a la millor obra. Aquell mateix any també es va estrenar la seva versió cinematogràfica. La producció que es representa a Barcelona ha estat dirigida pel mateix Pou. Tant l'espectacle com la gestió del teatre són "una aventura que ha començat amb una força extraordinària".

Quin és el poder d'Els nois d'història?

El seu poder, les seves credencials, són que té un text escrit de meravella, que diu coses molt profundes i molt importants sobre un problema que tots n'estem molt sensibilitzats: l'ensenyament, la relació dels alumnes entre ells i d'ells amb els professors, el sistema educatiu, quin és el millor sistema: un que els alumnes només van per aprovar un examen o bé un que està formant éssers humans capacitats per a la vida. L'obra reflecteix tot això d'una manera molt intel·ligent, amb molt sentit de l'humor, amb una construcció teatral de primera categoria i amb un missatge dramàticament molt vàlid, amb uns personatges molt potents... Els nois d'història és l'èxit més gran dels darrers tres anys a tot el món.

Sobre aquesta obra s'ha escrit molt des de la seva estrena a Barcelona, però sovint s'ha obviat la qüestió més delicada de l'argument: la relació sexual que hi ha entre el professor i els seus alumnes; aquesta relació denota una gran llibertat de pensament moral dels nois, que per gratitud vers un professor que admi- ren són capaços de deixar-se fer tocaments que en una altra situació no permetrien. "Em sembla molt important que aquest tema es tracti en una obra de teatre d'una forma tan valenta, però curiosament d'això no se'n parla gaire".

Com a novetat en la gestió d'un teatre, Pou ha introduït el desenvolupament d'una programació oberta en contrast amb allò que és la tònica habitual d'oferir un calendari estable o una temporada tancada. L'actor ha traslladat al despatx els riscos que corre a l'escenari, amb propostes valentes i novedoses pel que fa a la gestió. En aquest sentit, i mitjançant la seva assistència, serà el públic qui decideixi el temps que una obra romandrà en cartell.

Per què?

Perquè és absurd que un espectacle marxi amb el teatre ple.

Es pot dir més alt, però no més clar. Així pensa una part de Josep Maria Pou, l'etern insatisfet. Modèstia a part.